

TÜRKİYE'NİN DIŐ TİCARETİNDE NEO-İTHAL İKAME POLİTİKALARIN DIŐ AÇIKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Doç.Dr. Adem Karakaő
Adnan Menderes Üniversitesi Söke İőletme Fakültesi
karakasadem@gmail.com

Yrd.Doç.Dr.Ahmet Deniz
Trakya Üniversitesi Keőan Yusuf Çapraz UBYO
ahmetdenizz@hotmail.com

Özet

İkinci dünya savaőı sonrası dünya genelinde korumacı politikaların yaygınlaőması ve neo-klasik iktisadın vazettiği genç endüstriler tezi uzunca sayılabilecek bir süre tüm dünya ile birlikte Türkiye'de de uygulanmıőtır. Ancak bu dönem, ülkelerin kendi ekonomilerini koruyabilmeleri ve güçlendirebilmeleri için gerekli őartların olgunlaőmasının sağlanacağı bir dönem olarak kabul edilmekle birlikte bazı sorunlu yapıların oluőmasına neden olmuőtur. Ülkelerin kendi dinamiklerini analiz etmeden bu türden bir uygulamaya gitmesi uzun vadede ekonomileri korumaktan çok uluslararası trendi kaçırmaları sonucunu ortaya çıkarmıőtır.

Türkiye'de 1980'lere değin uygulanan ve özellikle 1960 sonrası kalkınma planları ile desteklenen yerli ekonomi modeli de bu bağlamda değerlendirilebilir. Dıő ticaretin finansmanına iliőkin sorunlar, sermaye birikiminin yetersizliği, döviz yetersizliği, siyasal istikrarsızlık, turizm gelirinin yok denecek kadar az olması, kalite standardizasyonunun olmaması gibi nedenlerle, Türkiye dıőa kapalı olmakla birlikte uluslararası ticarete esas teőkil edecek üretim yapısından da bu üretimlerin yetersizliğinden de mahrum kalmıőtır. Bu dönem, diğer yandan, içinde yer alınan kıta Avrupası bloğunun da sanayi hamlesinde önemli mesafe kaydettiği dönemi kapsamaktadır.

Türkiye, özellikle 2000'lerin baőından itibaren 1980'lerin ilk çeyreğinde baőlayan dıőa açık ekonomi politikasını geliőtirmiő, hem nicelik hem de nitelik açısından uluslararası ticaretini geliőtirmiőtur. Ancak, neredeyse tüm cumhuriyet tarihi boyunca dıő açık sorunu ve bazı dönemlerde sürdürülebilirlik sorunu yaşamaktan kurtulamamıőtır. Ancak, son dönem Türkiye ekonomisinde sanayi ağırlıklı olarak üretimin desteklenmesi, dıő açık veren alanlarda ikame ürünlerin üretiminin desteklenmesi gibi bir uygulama yürürlüğe konulmuőtur. Bu çerçevede, kalkınma planları, bölgesel teővikler, KOSGEB, İŐKUR, kırsal ve tarımsal kalkınma destek uygulamaları, teknokent uygulamaları gibi destek programları ile katma değerü yüksek, dıőa bağımlılığı azaltıcı, kalkınmayı artırarak hem uluslararası ticarete bir konum elde etmek hem de milli makroekonomik hedeflerin gerçekeőtirilmesi amacı güdülmektedir.

Bu çalıőmada, son dönem Türkiye ekonomisi gelir, üretim ve ticaret verileri ile ekonomi politikalarından yararlanılarak bir değerlendirme yapılacaktır. Uygulanmakta olan neo-ithal ikame politikasının sürdürülebilirliği ve etkileri tartıőılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Neo-ithal ikame politikası, dıő ticaret, ekonomik kalkınma